

WSTĘP DO INFORMATYKI

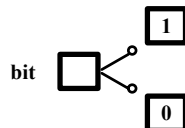
Program wykładu na studiach dziennych:

1. Wprowadzenie do algorytmiki	8. Złożoność problemów alg.
2. Struktura algorytmu	9. Problemy rozstrzygalne i nie
3. Struktury danych	10. Współbieżność
4. Język programowania	11. Algorytmy probabilistyczne
5. Metody algorytmiczne	12. Algorytmy heurystyczne
6. Poprawność algorytmów	13. Wykorzystanie złożoności
7. Złożoność algorytmów	14. Kierunek „inteligencja”

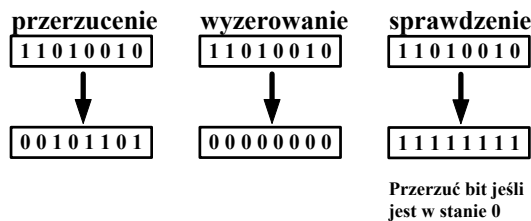
Literatura:

- D.Harel „Rzecz o istocie informatyki. Algorytmika” WNT (2000)
- A.J.Aho, J.E.Hopcroft, J.D.Ullman „Struktury danych i algorytmy” PWN (1983)
- A.J.Aho, J.E.Hopcroft, J.D.Ullman „Projektowanie i analiza algorytmów komputerowych” PWN (1988)
- N.Wirth „Algorytmy + struktury danych = programy” WNT (1989) wyd. 2
- T.Cormen, C.Leiserson, R.Rivest „Wprowadzenie do algorytmów” WNT (1997)
- E.W. Dijkstra „Umiejętność programowania” WNT 1985 (wyd. 2)
- P.Wróblewski „Algorytmy. Struktury danych i techniki programowania” Helion 1997 (wyd. 2)

KOMPUTER = ZESTAW PRZEŁĄCZNIKÓW

Podstawowe operacje na bitach:

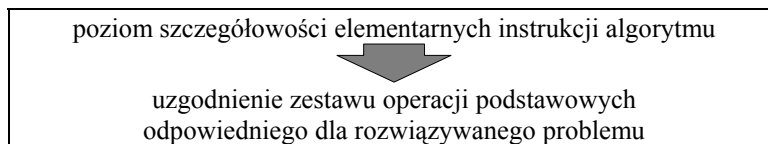
Funkcjonalny model sterowania procesem (komputerem):

Prekursorzy:

- Euklides (400 - 300 rok p.n.e) - matematyk, autor algorytmu wyznaczania NWD dwóch liczb
- Muhammed Alchwarizmi (IX w.) - matematyk, autor reguł podstawowych operacji arytmetycznych dla liczb dziesiętnych (łac. Algorismus)
- Joseph Jacquard (1801) - wynalazca krosna tkackiego sterowanego dziurkowanymi kartami

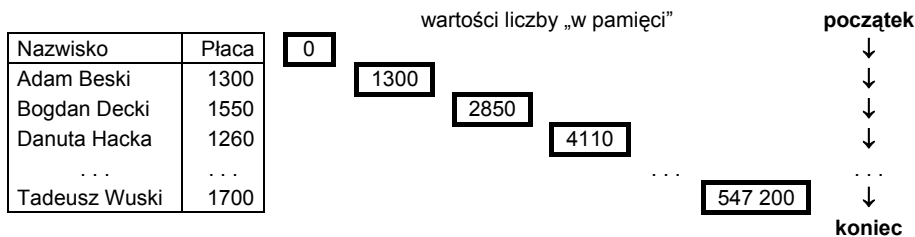
- Charles Babbage (1833) - matematyk, wynalazca „maszyny różnicowej” i autor projektu „maszyny analitycznej” sterowanej algorytmami kodowanymi na dziurkowanych kartach
- Augusta Ada King - matematyczka, „programistka” maszyny Babbage
- Herman Hollerith (1890) - wynalazca maszyny wspomagającej spis powszechny w USA.
- Pierwsze komputery elektroniczne - lata 40 XX w. (Alan Turing, Howard Aiken, John Mauchly, John von Neumann)
- Informatyka staje się dyscypliną akademicką w połowie lat 60 - Association for Computing Machinery (ACM) publikuje zalecenia programowe dla prowadzenia wykładów

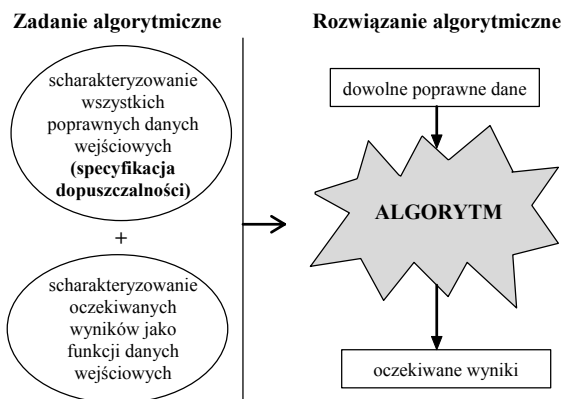
Krótkie algorytmy mają opisywać także długotrwałe procesy!

Sumowanie zarobków pracowników przedsiębiorstwa

1. zanotuj „w pamięci” liczbę 0;
2. przeglądaj kolejno kwestionariusze pracowników, dodając zarobki każdego z nich do liczby „w pamięci”
3. kiedy osiągniesz koniec listy, podaj wartość liczby „w pamięci” jako wynik

Co to jest zadanie algorytmiczne i jego rozwiązanie:

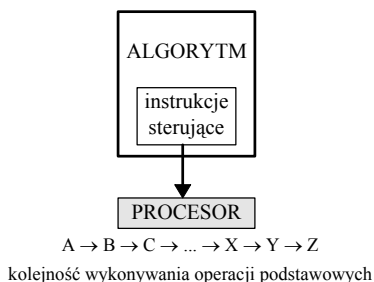
Podstawowe założenie, którego spełnienie jest warunkiem koniecznym dla uznania operacji za podstawową:

czas wykonania każdej z operacji podstawowych jest skończony

Wyzwanie dla algorytmiki to złożoność rzeczywistych zadań algorytmicznych, np.:

1. *dane wejściowe - poprawna sytuacja szachowa*
oczekiwany wynik - najlepszy ruch białych
2. *2000000 egz. gazet należy rozwieźć do 10000 punktów sprzedaży w 100 miastach mając do dyspozycji 50 samochodów i 60 kierowców, tak aby przejechać minimalną liczbę kilometrów.*

Rola algorytmu w sterowaniu wykonaniem zadania przez procesor:

Struktury (instrukcje) sterujące:

- **bezpośrednie następstwo** - „wykonaj instrukcję A, a potem B”
- **wybór warunkowy** - „jeśli warunek logiczny Q jest spełniony, to wykonaj instrukcję A, w przeciwnym razie wykonaj B”
- **iteracje** (pętle) w różnych odmianach np.
  - iteracja warunkowa** - „dopóki warunek logiczny Q jest spełniony, wykonaj instrukcję A”
  - iteracja warunkowa** - „wykonuj instrukcję A, aż do spełnienia warunku logicznego Q”
  - iteracja ograniczona** - „wykonaj instrukcję A dokładnie N razy”

A i B to operacje podstawowe lub całe fragmenty (bloki) algorytmu. Q to zdanie logiczne, którego wartość (prawda lub fałsz) można określić w momencie przejścia do wykonania warunkowej instrukcji sterującej.

Sumowanie zarobków N pracowników przedsiębiorstwa

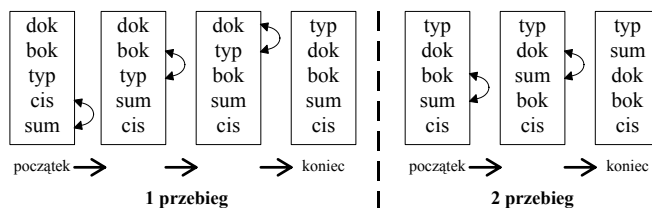
1. zainicjuj „w pamięci” liczbę 0; wskaż na pierwszą płacę z listy;
2. wykonaj co następuje N - 1 razy:
  - 2.1. dodaj wskazaną płacę do liczby „w pamięci”;
  - 2.2. wskaż na następną płacę;
3. dodaj wskazaną płacę do liczby „w pamięci”;
4. podaj wartość liczby „w pamięci” jako wynik.

Struktury sterujące mogą być zagnieżdżane jedna w drugiej

- np. iteracje
1. wykonaj co następuje dokładnie N razy (*iteracja zewnętrzna*)
    - 1.1. dopóki Q wykonuj A (*iteracja wewnętrzna*)

Sortowanie bąbelkowe:

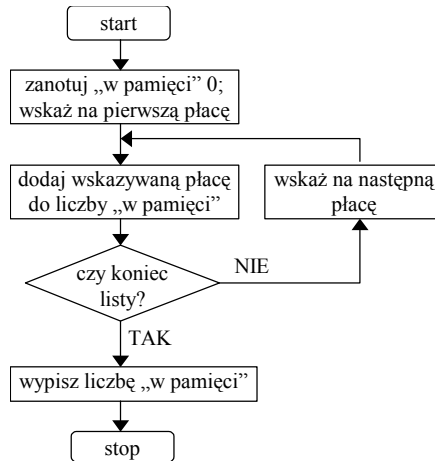
dane wejściowe - porządek i nieuporządkowana lista N elementów
 wynik - uporządkowana lista N elementów

1. wykonaj co następuje N - 1 razy:
  - 1.1. wskaż na pierwszy element listy;
  - 1.2. wykonaj co następuje N - 1 razy:
    - 1.2.1. porównaj wskazany element z elementem następnym;
    - 1.2.2. jeśli porównywane elementy są w niewłaściwej kolejności, zamień je miejscami;
    - 1.2.3. wskaż następny element.

Kontrowersyjna jest instrukcja **skoku** - „skocz do wskazanego miejsca w algorytmie”

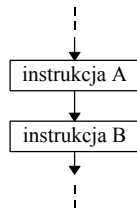
Schematy blokowe algorytmów
Sumowanie płac pracowników:

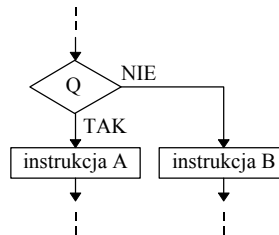
Schematy blokowe podstawowych instrukcji sterujących:

- **bezpośrednie następstwo** - „wykonaj *A*, a potem *B*”.
- **wybór warunkowy** - „jeśli *Q*, to wykonaj *A*, w przeciwnym razie wykonaj *B*”
- **iteracja ograniczona** - „wykonaj *A* dokładnie *N* razy”,
- **iteracja warunkowa** - „dopóki *Q*, wykonuj *A*” lub „wykonuj *A* aż do *Q*”

bezpośrednie następstwo

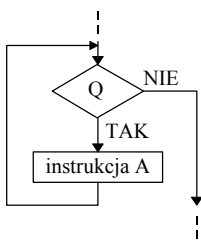

wybór warunkowy

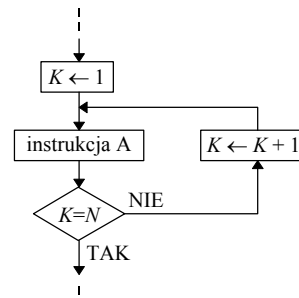
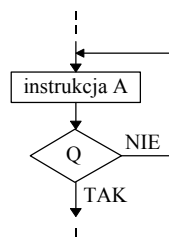

iteracja ograniczona

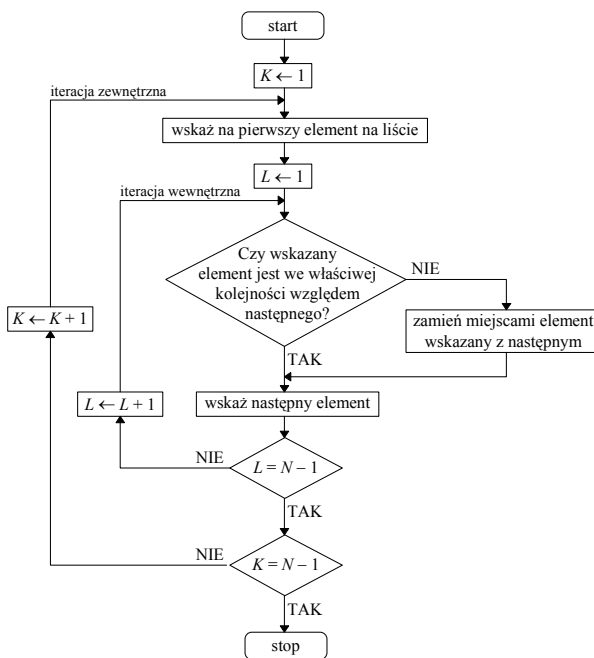
iteracja warunkowa „dopóki”

iteracja warunkowa „aż do”

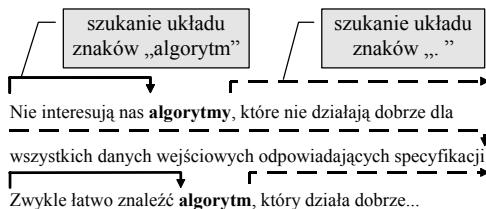
Schemat blokowy sortowania bąbelkowego:

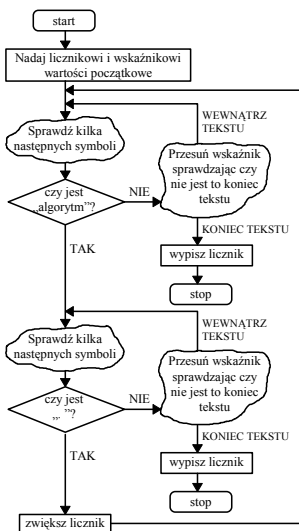
Podprogramy, czyli procedury

Przykład zastosowania w problemie przeszukiwania tekstu:

dane wejściowe - tekst w języku polskim
wynik - liczba zdań zawierających słowo „algorytm”

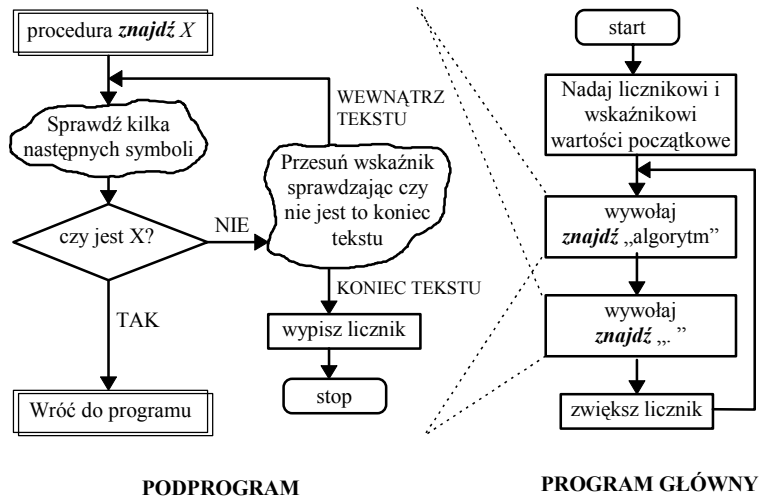

Zarys schematu blokowego:

procedura *znajdź X*:

1. wykonuj co następuje, aż będzie wskazana układ znaków *X* albo osiągnięty zostanie koniec tekstu:
  - 1.1. przesuń wskaźnik w tekście o jeden znak do przodu;
2. jeśli został osiągnięty koniec tekstu, wypisz wartość licznika i zatrzymaj się;
3. w przeciwnym razie wróć do głównego programu

Stosowanie procedur pozwala na:

- oszczędne zapisywanie tekstu źródłowego programu (unikamy wielokrotnego powtarzania strukturalnie takich samych fragmentów),
- uzyskanie zapisu czytelnie przedstawiającego strukturę programu (część struktur sterujących wchodzących w zakres procedury nie jest widoczna na poziomie programu głównego),
- „analityczne” budowanie algorytmu (najpierw opracowujemy jego fragmenty w postaci procedur, z których następnie składamy program główny),
- „syntetyczne” budowanie algorytmu (składamy algorytm z procedur wcześniej opracowanych),
- budowanie algorytmów rekurencyjnych (jeśli można wywoływać procedurę w niej samej).